

TAUSOKIME APLINKĄ - NEŠVAISTYKIME MAISTO

Pasaulyje, kuriame žmonės miršta nuo bado, kasmet išmetama beveik trečdalis viso pagaminamo maisto. Tai vadinama maisto švaistymu. Maisto švaistymas ne tik padidina maisto trūkumą, bet ir daro žalą mūsų aplinkai.

Išmesdami maistą išmetame ir brangius išteklius, kurie buvo panaudoti gaminant. Tai apima žemės ir gamtos išteklių naudojimą, socialines išlaidas aplinkai ir mūsų biologinę įvairovę. Be to, maisto atliekos sudaro net trečdalį visų žmogaus sukeltų šiltnamio efektą sukeliančių dujų.

Kasmet maisto atliekos pasaulyje sudaro 1,6 mlrd. tonų.

Europos Sąjungoje (ES) – 88 mln. tonų.

Kiekvienas ES gyventojas kasmet išmeta apie 173 kg maisto.

Kiekvienas lietuvis išmeta apie 60 kg maisto, kuris dar galėtų būti suvartotas.

Maistas kasdien prarandamas arba išmetamas. Daugiausia išmetama dar tinkamų vartoti vaisių, daržovių bei šakniavaisių. Europos Sąjungoje (ES) daugiausia maisto atliekų susidaro namų ūkyje. Net 10 proc. iš kasmet ES susidarantių 88 mln. tonų maisto atliekų yra susiję su maisto produktų ženklinimo „Geriausias iki“ ir „Tinka vartoti iki“ reikšmės nežinojimo.

Nuoroda „Tinka vartoti iki...“ – tinkamumo vartoti terminas, vartotojui nurodo, kad mikrobiologiniu požiūriu tai labai greitai gendantis maisto produktas, kuris per trumpą laiką gali sukelti tiesioginį pavojų sveikatai. Įprastai šiuo užrašu ženklinami švieži, atvėsinti maisto produktai. Nuoroda „Geriausias iki...“ – tai minimalus tinkamumo vartoti terminas, paprastai pateikiamas ant negreitai gendančių maisto produktų.

Kas yra maisto atliekos?

Maisto atliekos – tai žmonėms vartoti skirtas maistas, kuris iššvaistomas (maistas, kuris puikiai tinka vartoti žmonėms, tačiau išmetamas) ir prarandamas (maistas, kurį prarandame pradiniam gamybos proceso etape).

Kaip maisto atliekos veikia žemę?

Gamtos išteklių švaistymas

Yra keletas būdų, kaip maisto atliekos gali paveikti aplinką. Švaistome maistą, eikvojame gamtos išteklius, naudojame tam maistui gaminti, iš kurių trys pagrindiniai yra energija, kuras ir vanduo.

Vanduo reikalingas visiems maisto gamybos proceso etapams, taip pat visų rūšių gaminamam maistui. Žemės ūkis sudaro 70% visame pasaulyje sunaudojamo vandens. Tai apima pasėlių drėkinimą ir purškimą bei vandenį, reikalingą galvijams, naminiams paukščiams ir žuvims auginti. Švaistydami maistą eikvojame gėlą vandenį.

Indėlis į klimato kaitą

Vienam obuoliui užauginti
reikia 70 litrų vandens!

Pagaminti kilogramui duonos reikia
apie 1 300 litrų vandens!

Kai maistas paliekamas pūti mūsų sąvartynuose, vėliau iš jo išsiskiria metanas, galingos šiltnamio efektą sukeliančios dujos, dvidešimt penkis kartus stipresnės už anglies dioksidą. Kai metanas išsiskiria, jis išlieka 12 metų ir sulaiko saulės šilumą. Trečdalis visų žmogaus sukeltų šiltnamio efektą sukeliančių dujų susidaro būtent dėl maisto atliekų.

Žemės degradacija

Užauginti vienam kilogramui
vištienos reikia – 3 900 litrų
vandens!

Išpylus stiklinę pieno į
kriauklę iššvaistoma beveik
1000 litrų vandens!

Mūsų neatsakingas maisto produktų naudojimas daro neigiamą poveikį pačiai fizinei žemei. Yra du būdai, kuriais mes švaistome žemę: žemė, kurią naudojame maistui gaminti (vis daugiau ariamų kraštovaizdžių paverčiama ganyklomis gyvuliams), ir žemė, kurią naudojome maistui išpilti (nesuvalgyto maisto išmetimas).

Jeigu maisto švaistymas būtų ŠALIMI, jis būtų trečia didžiausia šalis pagal išskiriamą CO2 kiekį!

Literatūra:

<https://earth.org/how-does-food-waste-affect-the-environment/>

<https://nvspl.lt/news/zenkime-aplinkos-tausojimo-keliu-nesvaistykime-maisto>

